

Odluka:

PŽ 1763/06-3

Zbirni podatci

Broj odluke: PŽ 1763/06-3

Datum odluke: 20.12.2006 0:00:00

Vrsta odluke: Presuda

[Poveznica do dokumenta na portalu IUS-INFO](#)

Tekst

Visoki trgovački sud Republike Hrvatske, u vijeću sastavljenom od sudaca mr. sc. Nenada Šepića, predsjednika vijeća, te Ljiljane Hrastinski Jurčec i mr. sc. Srđana Šimca, članova vijeća, u pravnoj stvari tužitelja HOCHSTAFFL-IMMOBILIEN GmbH, A-6250 Kundl, Liesfeld 241, koga zastupaju punomoćnici iz Zajedničkog odvjetničkog ureda Renata Plešnar i Ninoslav Herceg, odvjetnici u Zagrebu, protiv tuženika TRANSPORT-ZADAR d.o.o. u stečaju, Zadar, Benkovačka b.b., koga zastupa punomoćnik stečajnog upravitelja Dragan Jurjević, odvjetnik u Zadru, radi utvrđenja osporenog potraživanja, odlučujući o tužiteljevoj žalbi protiv presude Trgovačkog suda u Zadru poslovni broj IV P-204/05 od 14. prosinca 2005. godine, u sjednici vijeća održanoj 20. prosinca 2006. godine

Odbija se tužiteljeva žalba kao neosnovana i potvrđuje presuda Trgovačkog suda u Zadru poslovni broj IV P-204/05 od 14. prosinca 2005. godine

Pobijanom presudom Trgovačkog suda u Zadru poslovni broj IV P-204/05 od 14. prosinca 2005. godine odbijen je kao neosnovan tužbeni zahtjev da se utvrdi postojanje tužiteljeve tražbine u iznosu od 34,992.225,40 kn kao tražbine viših isplatnih redova – opći isplatni red (točka 1. izreke presude).

Rješenjem o troškovima sadržanim u pobijanoj presudi odlučeno je da je tužitelj dužan naknaditi tuženiku trošak parničnog postupka u iznosu od 128.100,00 kn u roku od osam dana (točka 2. izreke presude).

U obrazloženju pobijane odluke prvostupanjski sud navodi da je tužitelj, kao prodavatelj, 24. listopada 1994. godine zaključio s društvom Man-vag commerce s p.o. Zadar ugovor o prodaji s obročnom otplatom cijene. U tom su ugovoru navedeni, kao jamci, Transport-Zadar d.o.o. Zadar i Slavko Šare iz Zadra. Navedenim ugovorom prodavatelj se obvezao predati kupcu teretne automobile – vozila, a kupac se obvezuje isplatiti cijenu kupljenih pokretnina u obrocima. Sastavni dio navedenog ugovora o prodaji s obročnom otplatom cijene je Aneks I – Garancija, kojom potpisnici garancije preuzimaju na sebe, kao jamci, solidarnu odgovornost za sve obveze kupca prema prodavatelju proizašle iz ugovora o prodaji s obročnom otplatom. Za obveze kupca potpisnici, kao jamci, jamče cjelokupnom svojom nepokretnom i pokretnom imovinom. Jamac po Garanciji je i tuženik. On je prihvatio da se na njegovim nekretninama upiše založno pravo radi osiguranja tražbine prodavatelja (tužitelja) i dao je pristanak da se na njegovim nekretninama (koje čine pogonske hale koje nisu upisane u zemljišne knjige) osnuje založno pravo u tužiteljevu korist.

Kupac nije ispunjavao preuzete ugovorene obveze, pa je tužitelj pokrenuo postupak za izvršenje prijedlogom za izvršenje protiv kupca i tuženika. Prijedlog je podniet Općinskom sudu u Zadru 17. ožujka 1995. godine. U izvršnom postupku koji je vođen pod poslovnim brojem I-1017/95 došlo je do djelomičnog namirenja tužiteljeve tražbine prodajom založenih vozila. Za razliku nepodmirene obveze u iznosu od 4,145.919,50 kn s kamatom od 3% mjesečno od 7. studenoga 1995. godine do isplate tužitelj je zatražio nastavak izvršenja na tuženikovim nekretninama. Postupajući po

tom prijedlogu Općinski sud u Zadru donosi rješenje o izvršenju 11. rujna 1996. godine.

Budući da je nad tuženikom 21. prosinca 2001. godine otvoren stečajni postupak, to je predmetni ovršni postupak prekinut, a tužitelj je u stečajnom postupku nad tuženikom, kao stečajni vjerovnik, prijavio tražbinu u iznosu od 34,992.225,40 kn (glavnicu u iznosu od 4,145.919,50 kn, te kamate do dana otvaranja stečaja u iznosu od 30,846.305,90 kn). U stečajnom postupku je stečajni upravitelj osporio tužitelju razlučno pravo, ali i njegovu tražbinu u cijelosti. Oспорavanje je obrazloženo time da tuženik nije osobni dužnik, jer tužitelj svoju tražbinu temelji na jamstvu. Tužitelju se ne može priznati pravo odvojenog namirenja na nekretninama, budući da je Sporazum o osiguranju novčanog potraživanja od 25. listopada 1994. godine (u predmetu Općinskog suda u Zadru poslovni broj I -1559/94) na temelju odredbe čl. 103. st. 1. Zakona o obveznim odnosima („Narodne novine“ broj 53/91, 73/91, 3/94, 7/96, 91/96 i 112/99 – u nastavku: ZOO) utvrđen ništavnim u dijelu koji se odnosi na jamstvo stečajnog dužnika – tuženika.

Tuženik je, na temelju pravomoćnih sudskih odluka, proveo brisanje upisanog založnog prava na nekretnini. Nakon toga se u ovom sporu, navodi prvostupanjski sud, postavilo pitanje je li prestala tužiteljeva tražbina prema tuženiku jer je, kako to tvrdi tužitelj, u ostalim odredbama Sporazuma koje nisu utvrđene ništavnim navedeno da je tuženik i dalje jamac. Prema tužiteljevim tvrdnjama tuženik je jamac placat, budući da se radi o ugovoru u privredi, koji solidarno odgovara s dužnikom za obveze iz ugovora od 24. listopada 1994. godine.

Prvostupanjski sud ocjenjuje da su presude kojima su utvrđene ništavnim odredbe Sporazuma o osiguranju tužiteljeve novčane tražbine od bitnog utjecaja na tuženikovu odgovornost (kao jamca). Ovo stoga što je predmet tuženikove obveze tuženika jamca nedopušten u smislu čl. 47. i 49. ZOO-a. Tako prema čl. 47 ZOO-a kada je predmet obveze nemoguć, nedopušten, neodređen ili neodrediv ugovor je ništav, a predmet obveze je nedopušten ako je protivan Ustavu RH, prisilnim propisima te moralu društva. Tuženik je u konkretnom slučaju, kao jamac, jamčio za obveze glavnog dužnika zasnivanjem založnog prava na nekretninama koje su upisane u zemljišnim knjigama i koje nisu upisane u zemljišnim knjigama te je solidarno odgovarao cjelokupnom svojom imovinom. Presudom prvostupanjskog suda (koja je potvrđena presudom drugostupanjskog suda) utvrđene su ništavnim sve odredbe Sporazuma koje se odnose na predmet tuženikove obveze kao jamca, upravo iz razloga što je tuženikov predmet obveze jamčenja bio protivan prisilnim propisima, dakle nedopušten. Stoga, kako je konkretan predmet obveze nedopušten, u smislu čl. 47. i čl. 49. ZOO-a ništav je i sam ugovor o jamstvu, odnosno pravni odnos jamstva između tuženika kao jamca i tužitelja kao vjerovnika. Stoga ne postoji ni tužiteljeva tražbina prema tuženiku u zatraženom iznosu, jer među strankama ne postoji pravni odnos jamstva.

Prigovor promašene pasivne legitimacije (kojeg je izjavio tuženik) sud je ocijenio neosnovanim, jer je prodavatelj iz Ugovora o prodaji s obročnom otplatom cijene i Aneksa I – Garancije tvrtka HOCHSTAFFL FAHRZEUGE GMBH. Ta pravna osoba je i vjerovnik u postupku izvršenja pred Općinskim sudom u Zadru. Ona je pravni prednik tužitelja iz ovog spora (HOCHSTAFFL-IMMOBILIEN GmbH, A-6250 Kundl, Liesfeld 241), što dokazuje izvadak iz Registra poduzeća od 9. prosinca 2005. godine, kojega je tužitelj dostavio u spis.

Dakle, ocjenjujući da se posljedice utvrđenja ništavosti odredaba Sporazuma o osiguranju novčanog potraživanja u odnosu na odredbe o predmetu jamčenja tuženika odražavaju i na pravni odnos stranaka po osnovi ugovora o jamstvu, tako što je predmet obveze jamčenja protivan prisilnim propisima, dakle nedopušten, slijedom čega ne postoji pravna osnova po kojoj tužitelj traži utvrđenje postojanja osporene tražbine u stečajnom postupku nad tuženikom, tužbeni zahtjev ukazuje se neosnovanim pa je odlučeno kao u izreci ove presude.

U ovom sporu radi utvrđenja osnovanosti osporene tražbine vrijednost predmeta spora utvrđuje se prema čl. 180. st. 2. Stečajnog zakona („Narodne novine“ broj 44/96, 29/99, 129/00, 123/03 i 197/03). U konkretnom predmetu ročišnim rješenjem od 3. studenoga 2005. godine određena je vrijednost predmeta spora u iznosu od 3,500.000,00 kn. Prema

određenoj vrijednosti predmeta spora tuženiku koji je uspio u ovoj parnici na temelju čl. 154. st. 1. Zakona o parničnom postupku („Narodne novine“ broj 53/91, 91/92, 112/99 i 117/03) pripada trošak parničnog postupka koji se sastoji od po 3500 bodova za sastav odgovora na tužbu i zastupanja na ročištima 3. studenoga i 14. prosinca 2005. godine, ukupno 10500 bodova koji s PDV iznose 128.100,00 kn.

Protiv navedene presude žalbu je izjavio tužitelj zbog bitne povrede odredaba parničnog postupka, pogrešno i nepotpuno utvrđenog činjeničnog stanja i pogrešne primjene materijalnog prava, a predlaže da drugostupanjski sud usvoji ovu žalbu i predmet vrati sudu prvog stupnja na ponovan postupak.

U obrazloženju žalbe tužitelj, u bitnom, navodi da svoju presudu prvostupanjski sud temelji na činjenici da je presudom istog suda poslovni broj IV P-451/02 od 13. svibnja 2003. godine utvrđen ništavnim Sporazum o osiguranju novčanog potraživanja zaključen pred Općinskim sudom u Zadru 25. listopada 1994. godine u predmetu broj I-1559/94 između tužitelja iz ovog postupka (kao vjerovnik), Man-vag commerce (kao dužnika), te tuženika iz ovog postupka i Slavka Šare (kao jamca). Ništavost Sporazuma utvrđena je u onim dijelovima koji se odnose na zasnivanje založnog prava na nekretninama jamca (tuženik u ovom sporu) upisanim i neupisanim u zemljišnim knjigama; na solidarnu odgovornost jamca Transport-Zadar cjelokupnom svojom imovinom; na određivanje osiguranja tražbine vjerovnika prema dužniku uknjižbom založnog prava na nekretninama jamca Transport- Zadar, uknjižbu založnog prava i popis nekretnina u vlasništvu jamca. Presudom (poslovni broj IV P-451/02 od 13. svibnja 2003. godine) utvrđeno je da sporazum u navedenim dijelovima nije ni zaključen. Presudom Visokog trgovačkog suda Republike Hrvatske poslovni broj XVI PŽ-5909/03 od 13. srpnja 2004. godine odbijena je tužiteljeva žalba protiv takve odluke prvostupanjskog suda. Stoga, prvostupanjski sud smatra, navodi dalje tužitelj u žalbi, da je time prestala tuženikova obveza po jamstvu i da je ispravno postupio stečajni upravitelj kada nije priznao prijavljenu tražbinu tužitelja. Međutim, iako je prvostupanjski sud točno (i nekoliko puta) u razlozima presude definirao institut jamstva pozivajući se i na odredbe ZOO-a, u ovom slučaju je pogrešno utvrdio činjenično stanje i na temelju tako pogrešno utvrđenog činjeničnog stanja pogrešno primijenio materijalno pravo. Osim toga, sami razlozi presude su nejasni.

Tuženik je dostavio odgovor na žalbu.

U obrazloženju odgovora na žalbu tuženik navodi da tužitelj u žalbi ne navodi nikakve nove činjenice, ni nove dokaze koji nisu bili provedeni, utvrđeni ili analizirani u toku prvostupanjskog postupka, već se isključivo bavi svojim viđenjem provedenih dokaza, te upućuje na drugačije zaključke nego što ih je zauzeo prvostupanjski sud. Stoga tuženik predlaže da Visoki trgovački sud Republike Hrvatske u Zagrebu odbije tužiteljevu žalbu kao neosnovanu i potvrdi prvostupanjsku presudu.

Žalba nije osnovana.

Ispitujući pobijanu presudu u granicama žalbenih razloga primjenom odredbe čl. 365. st. 1. Zakona o parničnom postupku („Narodne novine“ broj 53/91, 91/92, 112/99 i 117/03, nastavno: ZPP) i pazeći po službenoj dužnosti na bitne povrede odredaba parničnog postupka iz čl. 354. st. 2. t. 2., 4., 8., 9. i 11., kao i na pravilnu primjenu materijalnog prava, ovaj žalbeni sud nalazi da nije ostvaren nijedan od istaknutih žalbenih razloga.

U postupku koji je prethodio donošenju pobijane odluke, kao ni u pobijanoj odluci, nema apsolutno bitnih povreda odredaba parničnog postupka na koje ovaj sud pazi po službenoj dužnosti, niti je ostvarena ona na koju tuženik ukazuje tvrdnjom da su razlozi presude nejasni, jer se „...čitajući razloge presude, stječe dojam konfuznosti, jer se nekoliko puta bespotrebno ponavljaju jedni te isti navodi...“. Suprotno tvrdnjama tužitelja, pobijana presuda ima valjano obrazloženje iz koga je jasno koje činjenice je sud i na temelju kojih dokaza utvrdio. Prvostupanjski sud je vrlo razložno i detaljno

obrazložio na kojim odlučnim činjenicama je temeljio svoju ocjenu o tužiteljevu pravu na ostvarenje tražbine u stečajnom postupku nad tuženikom. Svi razlozi presude su u suglasnosti sa sadržajem isprava u spisu i sadržajem zapisnika.

Činjenično stanje je prvostupanjskom odlukom potpuno i pravilno utvrđeno. Štoviše, prvostupanjski sud je tijekom postupka utvrđivao činjenice znatno "šire" od onoga što je bilo nužno za odluku o zaštiti tužiteljevog prava zahtijevanog predmetnom tužbom. Predmet ovoga spora je zahtjev za utvrđenje tužiteljeve tražbine u iznosu od 34,992.225,40 kn, kao tražbine viših isplatnih redova – opći isplatni red. Za ocjenu njegove osnovanosti relevantan je, prije svega, odgovor na pitanje je li tužitelj uopće stečajni vjerovnik ili ne. Predmet ovoga spora nije (i ne može biti) zakonitost sudskih odluka kojima je utvrđena ništavost Sporazuma (ugovora) o jamstvu u dijelu koji se odnose na zasnivanje založnog prava na nekretninama jamca (tuženik u ovom sporu) upisanim i neupisanim u zemljišnim knjigama; na solidarnu odgovornost jamca Transport - Zadar; na određivanje osiguranja tražbine vjerovnika prema dužniku uknjižbom založnog prava na nekretninama jamca Transport - Zadar, ili na uknjižbu založnog prava i popis nekretnina u vlasništvu jamca. Predmet spora nije ni tužiteljevo (osporeno) razlučno pravo i (ne)mogućnost njegova ostvarenja.

Predmet spora je utvrđivanje osnovanosti tužiteljeve tražbine, kao stečajnog vjerovnika, u stečajnom postupku koji se vodi nad tuženikom (jamcem). Sporno je među strankama je li tuženik i nakon pravomoćno utvrđene ništavosti određenih odredbi Sporazuma tužitelj jamac i u kojem dijelu. Međutim, po ocjeni ovoga suda, taj spor među strankama nije od utjecaja (ne daje odgovor) na pitanje može li tužitelj predmetnu tražbinu uopće ostvarivati prijavom u stečajnom postupku, dakle, kao stečajni vjerovnik.

Prije svega potrebno je odrediti pojam stečajnih vjerovnika. Stečajni vjerovnici su osobni vjerovnici dužnika koji u vrijeme otvaranja stečajnoga postupka imaju koju imovinskopravnu tražbinu prema njemu (čl. 70. st. 1. SZ-a). Tražbina označava pravo na neko davanje, činjenje, nečinjenje ili trpljenje (čl. 2. t. 1. Ovršnog zakona, „Narodne novine“ broj 57/96 i 29/99, dalje: OZ).. Da bi određeni vjerovnik mogao svoju tražbinu ostvarivati prema stečajnom dužniku, kao stečajni vjerovnik u stečajnom postupku, njegova tražbina kumulativno mora (a) biti imovinskopravna, (b) nastati prije otvaranja stečajnoga postupka, (c) dužnik mora za nju odgovarati osobno i (d) dužnik mora za nju odgovarati cjelokupnom svojom imovinom. Samo vjerovnik tražbine sa svim navedenim karakteristikama je stečajni vjerovnik.

Karakteristika tražbine koja daje nekom vjerovniku status stečajnog vjerovnika je – osobnost. To znači da dužnik svojem vjerovniku odgovara za svoj dug cjelokupnom svojom imovinom. Okolnost da dužnik odgovara dijelom svoje imovine (stvarnopravna odgovornost) za tuđu obvezu – oduzima njegovoj odgovornosti svojstvo osobnosti, pa vjerovnik takve obveze ne može ostvariti svoju tražbinu u stečajnom postupku (kao stečajni vjerovnik).

U konkretnom slučaju tuženik je, nedvojbeno, odgovarao dijelom svoje imovine za obveze drugog - društva MAN-VAG COMMERCE s p.o. ZADAR (ne svoje). Tuženik je odgovarao za obveze drugog (tuđe obveze) vjerovniku te druge osobe (ne svojem). Dakle, bez obzira na to kakav je utjecaj poništenja dijela Sporazuma o osiguranju novčanog potraživanja od 25. listopada 1994. godine (u predmetu Općinskog suda u Zadru broj I -1559/94) imalo na odredbe Ugovora o prodaji s obročnom otplatom cijene od 24. listopada 1994. godine, čiji je sastavni dio Aneks I – Garancija, kojom potpisnici garancije (i tuženik) preuzimaju na sebe, kao jamci, solidarnu odgovornost za sve obveze kupca prema prodavatelju proizašle iz ugovora o prodaji s obročnom otplatom, tuženik nije nikada bio tužiteljev osobni dužnik. On to ne bi bio ni u slučaju da nisu poništene odredbe Sporazuma o osiguranju novčanog potraživanja od 25. listopada 1994. godine. Njegova odgovornost za obveze drugog bila je ograničena na predmete (nekretnine) koje je dao u zalog (stvarnopravna odgovornost).

Zbog svega navedenog tužitelj žalbeni razlog pogrešno i nepotpuno utvrđenog činjeničnog stanja nije osnovan. Tužitelj na ovaj žalbeni razlog izrijeком upire tvrdeći da je prvostupanjski sud propustio izvršiti uvid u spis Općinskog

suda u Zadru broj I -155/94. Tužitelj smatra "...da bi izvođenje tog dokaza bilo od bitne važnosti za ishod ovog postupka, jer bi sud mogao neposredno utvrditi na što se točno odnosi presuda Trgovačkog suda u Zadru poslovni broj P-451/02 ... tek tako bi se utvrdilo da li je jamstvo dano 24. listopada 2004. godine izvan suda bilo predmet poništenja presudom P-451/02 ili ne...". Neovisno o tome u kojem je dijelu (i da li uopće) jamstvo dano izvan suda ugovorom od 24. listopada 2004. godine „zahvaćeno“ presudom Trgovačkog suda u Zadru poslovni broj P-451/02 ako nije dalo tužitelju status osobnog vjerovnika stečajnog dužnika (tuženika) kao što je to obrazloženo, pa ni okolnost da sud nije izvršio uvid u spis općinskog suda nema utjecaja na valjano utvrđeno činjenično stanje u ovoj parnici.

Navedenom u ovom obrazloženju treba još dodati da tim što tužnikovo jamstvo ima elemente solidarnosti (čl. 1004. st. 4. ZOO-a) on nije postao osobni tužiteljev dužnik. Ova karakteristika jamstva omogućila bi vjerovniku da može zahtijevati ispunjenje obveze bilo od glavnog dužnika bilo od jamca ili od obojice u isto vrijeme (čl. 1004. st. 3. ZOO-a), ali ne bi utjecala na osnovnu odrednicu njihova odnosa. To što je tuženik jamčio kao jamac platca nije promijenilo prirodu njegove obveze, odnosno prirodu tražbine koju je tužitelj imao prema njemu. Obveza jamca-platca ostaje i nadalje akcesorna glavnoj tražbini (cilj jamčeve obveze nije ispunjenje obveze, već njeno osiguranje) – i ostaje obveza namirenja tuđeg duga.

Dakle, tuženik (stečajni dužnik) nije ni u jednom trenutku bio osobni tužiteljev dužnik, pa tužitelj svoju tražbinu ne može ostvarivati u stečajnom postupku.

Slijedom svega navedenog, a primjenom odredbe iz čl. 368. ZPP-a, valjalo je odbiti tužiteljevu žalbu kao neosnovanu i potvrditi presudu prvostupanjskog suda.